

кання реалізується реченнями імперативної парадигми, або реченнями зі складними предикатами типу *наказую (комусь) + ін-фінітив, вимагаю, щоб хтось + дієслово минулого часу*, або реченнями еліптичної структури з предикативними центрами — прийменниково-іменниковими комплексами чи прислівниками, як непоширеними, так і поширеними за рахунок атрибутивних, об'єктних чи обставинних компонентів. Синтаксичний зв'язок у таких структурах можна кваліфікувати як перерваний у певній ланці, зовнішньо спрямований від наявних елементів конструкції до формально невиражених, проте відсутність предиката дієслівного чи віддієслівного походження повністю компенсується саме

[Metadata, citation and](#)

of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Таким чином, при перекладі на українську мову модальних різновидів спонукальної семантики з експлікованим дієслівним предикатом, формально вираженим у поверхневій структурі речення, слід враховувати наявність українських еліптичних спонукальних відповідників з усуненим дієслівним предикативним компонентом. Ці варіанти демонструють перерозподіл синтаксичних зв'язків у структурі всього речення внаслідок синтаксичної компресії, що посилює функціональну вагомість наявних структурних членів. При цьому специфіка семантики дієслівних предикатів передається у структурі еліптичних речень за характерним для предикативних словоформ супровідним об'єктним чи обставинним значенням, відповідно до комунікативної зумовленості усієї конструкції.

Чужиков В. І., д-р екон. наук, проф.,
Федірко О. А., канд. екон. наук, доц.,
Ткаленко С. І., канд. екон. наук, доц.,
Вінська О. Й., канд. екон. наук,
Никонюк К. О.,
кафедра європейської інтеграції

ДИДАКТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ТРЕНІНГУ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ГРАНТУ ЄС

Імплементація фундаментальних принципів Болонської декларації в Україні потребує докорінної модернізації існуючих зараз методик проведення аудиторних занять зі студентами,

мобілізації всіх зусиль професорсько-викладацького складу, скерованих на розробку нової, конкурентоспроможної моделі викладання. Таке завдання, як правило, ставлять перед собою викладачі при розробленні практично орієнтованих міжпредметних тренінгів, які зайвий раз засвідчують їх інноваційну готовність у процесі його проведення, а студента — у процесі сприйняття нової системи викладання.

З нашої точки зору, сучасний тренінг являє собою новітню форму організації навчального процесу, що базується на спільній взаємодії його учасників (педагога-тренера і осіб, що навчаються), їх досвіду та знань, а також використання активних методів навчання з метою розвитку й формування нових життєвих та особистісно-орієнтованих професійних компетентностей. Ця форма організації навчання активно сприяє створенню та розвитку творчого соціокультурного ресурсу особистості, а відтак веде до формування її професійних і комунікаційних якостей. В основу розроблення та запровадження кожного тренінгу мають бути покладені кілька важливих принципів, які й відрізняють їх від традиційного підходу:

- активності, що передбачає максимальне залучення всіх без винятку учасників до системи взаємопов'язаних методів роботи (вправ, ігор, ситуацій тощо);

- дослідницької творчої позиції. У процесі реалізації чого створюються умови, за яких учасники усвідомлюють, знаходять, відкривають ідеї, закономірності досліджуваного процесу (у нашому випадку — євро-інтеграційного);

- об'єктивізації поведінки, що забезпечує в ході навчального процесу зміни поведінкової позиції учасників з імпульсивного (інтуїтивного) на конструктивно-відтворювальний;

- партнерського спілкування, який сприяє посиленню взаємодії та покращенню спілкування між усіма учасниками тренінгу з урахуванням їх інтересів, почуттів, бажань, що створює в тренінговій групі атмосферу безпеки, довіри, відкритості та сприяє розкриттю тих якостей учасників, які не могли бути реалізовані за звичайних умов;

- кооперативної взаємодії, використання чого уможливорює справедливий розподіл функцій між учасниками в процесі досягнення ними спільних цілей навчальної діяльності.

При проведенні аудиторних занять з «Європейської інтеграції» та «Європейського бізнесу» на різних формах організації навчання студентів факультету МЕіМ було апробовано низку сучасних методик активізації навчання. Досвід їх запровадження

дозволяє зробити висновки щодо ефективності цих заходів, які на нашу думку, можуть бути зведені до двох основних:

— по-перше, безумовною перевагою застосування активних методів навчання, насамперед під час проведення лекцій, є зростання їх студентами. Особливо відчутною ця тенденція стала на вечірній формі навчання, де використання різноманітних інноваційних підходів забезпечувало комфортні умови для спілкування та спонукало до активної роботи втомлених у вечірній час студентів, у процесі засвоєння ними нового навчального матеріалу;

— по-друге, при проведенні занять на четвертому курсі, а також для студентів магістерської форми навчання відчутно зріс рівень самомотивації студентів до засвоєння предмету дисциплін. Постановка проблемних завдань, розв'язання ділових ситуацій і численні дискусії сприяли усвідомленню студентами складності та багатогранності предметів навчальних дисциплін, і, як наслідок, стимулювали їх до додаткової самостійної наукової та пошуково-аналітичної роботи, яскравим прикладом чого може слугувати здобуття трьома студентами четвертого та п'ятого курсів факультету МЕіМ у 2010/11 н.р. призових місць на Всеукраїнських студентських науково-практичних конференціях. На додаток до цього відмітимо, що при проведенні традиційної щорічної студентської конференції КНЕУ у квітні минулого року діяльність секції «Європейська інтеграція» виявилась доволі плідною та спонукала, як викладачів, так і студентів, до активної дискусії. Принагідно зауважимо, що як викладачі, так і студенти були найактивнішими учасниками кафедрального тренінгу.

Разом з тим, нова технологія оцінювання знань студентів, хоча й підвищила відвідуваність тими, хто навчається, практичних занять, тим не менше виявила деякий дуалізм у тлумаченні загального ефекту від застосування інноваційних методів навчання, на використання яких витрачається чимало часу, а це, як не дивно, унеможливорює об'єктивну оцінку знань окремого студента внаслідок дефіциту годин. Нерідко студенти самі вимагають проведення швидкого опитування або написання міні контрольної роботи задля того, щоб отримати бодай мінімальний бал. За таких умов викладач, як правило, вдається до «дебрифінгу» або ж «антагоністичного переключу», що є різновидами експрес-опитування та дозволяють усім бажаним отримати обов'язкові бали. Ось чому, вимога стовідсоткової активності студента на кожному практичному занятті не є доречною. Відтак логічним виглядає те, що вдалі виступи тих, що навчаються на 60—70 % практичних занять забезпечуватимуть одержання ними найвищого балу. Проте в умовах

запровадження описаної вище системи оцінювання навряд чи є можливим, оскільки від студента вимагатиметься обов'язкове відвідування всіх пар і така ж активність. Уникнути таких суперечностей можна в процесі підготовки тренінгу, що відповідає формату ЄС і містить у собі апробовану систему освітніх технологій.

Для формування позитивного сприйняття ідей європейської інтеграції всім українським суспільством надзвичайно важливою є інформаційно-просвітницька діяльність. Особлива увага має бути приділена південним і східним областям України, де, як показують соціологічні опитування, місцеве населення підтримує східний вектор інтеграції. Відтак, зрозумілим є те, що реалізація гранту ЄС «Адвокація європейської інтеграції», який отримала кафедра, базувалося на системі тижневих тренінгів для студентів і викладачів вищих навчальних закладів у різних регіонах України, адже саме така форма навчання дає можливість ефективного формування знань, умінь та навичок, а також переконань серед певної частини фахівців.

Дидактична ефективність тренінгу була беззаперечною, адже саме тренінг дозволив поєднати різні навчальні методи, зокрема словесні (учасники отримували інформацію вербальними засобами: лекції, пояснення та розповіді), наочні (як-то демонстрування слайдів, які дозволили засвоїти матеріал сенсорно-перцептивним шляхом) та практичні (виконання практичних завдань, що мають своєю метою аналіз та узагальнення інформації, як самостійно, так і в групах, а також формування певних висновків і виявлення шляхів вирішення проблеми).

Реалізація тренінгу «Адвокація європейської інтеграції» довела необхідність і ефективність застосування інноваційних методик у навчальному процесі. У межах вивчення теми «Політика охорони громадського здоров'я ЄС» учасники тренінгу прослухали міні-лекцію, яка розкривала теоретичну та прикладну значущість цього виду політик ЄС. Кожен лекційний блок супроводжувався інтерактивними формами навчання, під час яких відбувався активний діалог між студентами та викладачем. Зокрема учасникам тренінгу «Адвокація європейської інтеграції» пропонувалася до розгляду кейс «Еволюція системи охорони здоров'я в Польщі», що спонукало їх до подальшої дискусії на тему «Соціальна Європа»: принципи та переваги співпраці», які викликали жвавий інтерес та бурхливе обговорення. Байдужих при цьому не було. Крім того деякі студенти та викладачі після проведення тренінгу звернулися за додатковою інформацією та літературою, що є додатковим свідченням їх непідробного інтересу до тренінгу

Не менш важливим є й кількісне оцінювання ефективності засвоєння інформації, отриманої упродовж тренінгу. З цією метою було застосовано вимір приросту знань, який здійснювався через порівняння результатів тестування на початку тренінгу та по його завершенню. Як показало опитування, організаторам вдалося довести до свідомості учасників основоположні цінності ЄС, що сприятиме подальшому формуванню у них відповідної активної життєвої настанови щодо зближення економік України та ЄС.

**Індикативні результати тренінгу
«Адвокація європейської інтеграції»**

Місце проведення — Кримський економічний інститут КНЕУ
(м. Сімферополь, 10—14.10.2011).

- кількість учасників — 28.
- середній бал вхідного тесту — 11.
- середній бал вихідного тесту — 19.
- мінімальний результат вхідного тесту — 7.
- максимальний результат вхідного тесту — 22.
- мінімальний результат вихідного тесту — 12.
- максимальний результат вихідного тесту — 28.

Склад: економісти, юристи, політологи, географи, інженери

Участь у реалізації тренінгу «Адвокація європейської інтеграції» (грант Європейської Комісії за програмою Жана Моне) дозволив по-новому осмислити роль і значення тренінгових технологій у процесі організації аудиторної роботи студентів. Як виявило тестування, приріст «педагогічної доданої вартості» (рівня знань, оціненого за результатами вхідного та вихідного тестувань) становив не менше 50 %. При цьому, оцінка якості тренінгу його учасниками була доволі високою. Головною перевагою тренінгової форми організації занять, на думку слухачів, є перехід від класичної лекційно-семінарської форми проведення занять до інноваційної за рахунок застосування активних методів навчання (лекцій-дискусій, лекцій з елементами колективного аналізу, евристичних бесід, міні-кейсів, проблемних ситуацій, мозкових штурмів, роботи у малих групах, методу симуляції тощо), які звичайну лекцію здатні перетворити на захопливу дискусію. Упродовж проведення тренінгу у форматі ЄС зникає кордон між лекційною та практичною формою занять, оскільки, за сучасними підходами, лекція не повинна тривати більше 40—50 хвилин. При

цьому найважливішою складовою є практичного заняття має обов'язково стати активний метод навчання, що покращує засвоєння отриманого матеріалу, сприяє набуттю практичних навичок і формування відповідних компетенцій.

Чуркіна О. В., ст. викладач, кафедра
іноземних мов факультету МЕіМ

FOREIGN LANGUAGE TEACHER AND STUDENTS COLLABORATION

Work of a foreign language teacher is very difficult and responsible. So as to achieve success in work it is necessary to take a number of preliminary steps. First of all it is essential to know what level of English your students are in. This will give you some idea how much English they know and will help you have realistic expectations of what they will be able to understand and do at the lessons.

It is helpful if the teacher knows a little about the student's background and interests, since this will enable him (her) to make connections to their personal lives. On a more general level, it is useful if the culture of the student can be incorporated into lessons. It is important that students feel teachers respect them.

In English language teaching there are two concerns: one immediate and daily, and the other long-term. The immediate concern is to help students do assignments that will satisfy them and their teacher. The long-term concern is to help students learn enough English that they can function successfully in the mainstream without any support. Beginning students tend to lose their voice and their personality when they enter the mainstream classroom in the first few months. They may believe themselves to be or even be made to feel stupid. For this reason it is necessary to incorporate into teaching activities that allow students to demonstrate their intelligence, imagination and creativity, linguistic knowledge (of their own language) and personality.

The amount of time that is devoted to each of these concerns depends on the particular group of students and the time of year. So, more time is spent on work with beginning students than with more advanced ones. Students generally become more independent as the year progresses, so more time is devoted to general language and skills development towards the end of the year than at the beginning.